

Documente de arhivă importante pentru istoria noastră literară

Alexandra Florina Mănescu

Expozițiunea, indicii spațio-temporali: I.I.C.C.M.E.R., vara anului 2017.

Intriga: dosarul 3 din fondul *Monica Lovinescu-Virgil Ierunca* de la I.I.C.C.M.E.R., adică un dosar care merită toată atenția oricărui cercetător pasionat de istoria literară. Dosarul cuprinde inclusiv manuscrise ale scriitorilor: Nicolae Steinhardt, Radu Gyr, Vasile Voiculescu și Mircea Eliade.

Desfășurarea acțiunii: am fotografiat mai multe documente din volumul VII al dosarului, le-am analizat, le-am comparat cu informațiile din excelenta monografie a Domnului Profesor George Ardeleanu și cu *Manuscrisul de la Rohia* și am ajuns la câteva concluzii, respectiv interpretări.

Primul fir narativ - planul simplu/dezvoltat de idei:

1. Nicolae Steinhardt le face lui Virgil Ierunca și Monicăi Lovinescu, pe 30 ianuarie 1980, o procură (manuscris în limba franceză) în temeiul căreia cei doi să poată publica, difuza *manuscrisele* și să se ocupe de drepturile de autor (*anexa 1*). Întrucât considerăm că documentul este de noutate și de mare importanță mai ales pentru înțelegerea personalității lui Virgil Ierunca, redăm integral traducerea din limba franceză a procurii: „*Procură. Eu, Subsemnatul, Nicolae Steinhardt, domiciliat în București, pe strada Ion Ghica, numărul 3, însărcinez și le dau puteri depline în ceea ce privește manuscrisele mele literare doamnei Monica Lovinescu și domnului Virgil Ierunca, care vor semna orice în numele meu și se vor ocupa așa cum înțeleg ei de drepturile mele de autor. De asemenea, ei vor putea să judece ce trebuie publicat și în ce moment. Făcută la Paris, pe 30 ianuarie 1980. N. Steinhardt*”.
2. În același dosar am găsit două scrisori ale verișoarei lui Nicolae Steinhardt – Ella Goldstein. Destinatar – Virgil Ierunca. Alegem un fragment semnificativ din prima scrisoare, din 20 februarie 1990: „(...) În 1980 mi-a lăsat printr-un act legal toată averea – care departe de a fi mare – mi-a permis să-i respect ultimele dorințe pentru ajutorarea multor prieteni. În 1988 – tot printr-un testament legalizat- Nicu a lăsat Mănăstirii Rohia mobila, restul de cărți, discurile, icoanele, etc. Majoritatea cărților a fost donată de el în urmă cu ani tot Mănăstirii.

La 14 aprilie 1989 – deci imediat după decesul lui – au venit Starețul cu doi monahi cu o delegație și au preluat tot ce era în casă plus dosarele cu diverse corespondențe și lucrări personale (deja publicate sau nu). De soarta dosarelor nu mai știu nimic. În ziua următoare, Dl Alexandru Paleologu a dorit să-i vadă camera în care a locuit la Rohia; ușa era încuiată și nimeni nu știa foarte bine unde este cheia!! Ulterior, Starețul Mănăstirii mi-a spus că locuința lui Nicu a fost transformată într-un fel de casă memorială. M-a invitat și pe mine să vizitez ceea ce sper să pot face la primăvară. Vă scriu toate acestea, considerând că numai Dv., de acolo puteți face cele necesare pentru valorificarea integrală – la timp – a „moștenirii sale literare. (...)”.

3. Coroborând datele, înțelegem că, cel puțin până în 1988 („În 1988 - tot printr-un testament legalizat- Nicu a lăsat Mănăstirii Rohia mobila, restul de cărți, discurile, icoanele, etc.”), Virgil Ierunca putea să publice manuscrisele lui Nicolae Steinhardt. Ce dorea, când considera și să beneficieze în totalitate de drepturile de autor rezultate. Cuvântul „catedrale” nu era semnul pe care îl aștepta Virgil Ierunca de la Nicolae Steinhardt pentru publicare, ci pentru salvarea lui Steinhardt în situația unui nou arest. Acordul pentru publicare era altul (mai explicit ori și mai codificat), dar nici acesta nu a venit, din teama lui Steinhardt că nu va fi călugărit. Pe 16 august 1980, N. Steinhardt este călugărit. Dar cel mai probabil s-a temut în continuare. De multe și de mulți. Timpul s-a scurs, lui Nicolae Steinhardt i-au fost publicate alte scrieri, iar povestea procurii și a jurnalelor a fost amânată, uitată (?)... Ne întrebăm câți, asemenea lui Virgil Ierunca, ar fi așteptat consemnul și nu ar fi publicat *Jurnalul*, manuscrisele, deși dispuneau de acea procură? Câți ar fi dovedit atâta onestitate, devotament, demnitate, modestie și măreție, în egală măsură?! Câți?!... Și cu cât sunt mai puțin prețioși cei care își sacrifică – din altruism – propria operă, spre a-i promova pe alții?!...
4. Virgil Ierunca nu rămâne nepăsător la rugămintea doamnei Goldstein. Astfel, în vara anului 1990 este publicată revista *Dialog*, numărul 77, în care sunt redată fragmentele prezentate de Virgil Ierunca la postul de radio Europa Liberă (text coperta I: „N. Steinhardt. JURNALUL FERICIRII. Prezentat de Virgil Ierunca la postul de radio Europa Liberă”, redactor responsabil – Dr. Ion Solacolu)
5. În dosar există inclusiv scrisori de la Beatrice Strelisker și de la Yolanda Eminescu, fiind total nemulțumite că Virgil Ierunca a citit fragmente din *Jurnalul Fericirii* pe 7 și pe 8 februarie 1990;

6. În iunie 1990 este publicată revista *Dialog*; pe pagina a doua este redată prezentarea (semnată de către Virgil Ierunca) făcută înaintea citării fragmentelor din *Jurnalul Fericirii*: „Începem să vă transmitem un document cu adevărat excepțional: e vorba despre Jurnalul de închisoare al lui N. Steinhardt. (...) În ianuarie 1980, N. Steinhardt se afla într-o scurtă vizită la Paris (când a scris procura – n.n.). Mi-a încredințat Jurnalul lui. Un Jurnal cu poveste. Două versiuni: prima de 436 de pagini; a doua de 465. De ce două versiuni? Fiindcă prima i-a fost confiscată de Securitate. (...) Ce-a făcut autorul în timp ce manuscrisul îi era confiscat? A început să-l rescrie din memorie. Iată de ce ne aflăm în fața a două versiuni. **Într-o notă foarte amănunțită, N. Steinhardt mi-a indicat ce parte să aleg din volumul inițial și ce din al doilea**, atunci când se va ivi sorocul dezvăluirii Jurnalului. **Așa vom și proceda**. Nu vom alege, bineînțeles, decât fragmente, cu atât mai mult cu cât suntem siguri că această mărturie – unică în peisajul spiritual românesc – își va găsi un editor în România nouă, în care sperăm că cenzura nu va mai funcționa”.
7. Din acest preambul am aflat că: la Virgil Ierunca au ajuns ambele versiuni (nu variante!) ale *Jurnalului*, prima de 436 de pagini, iar a doua de 465 de pagini; *a venit sorocul*, iar Virgil Ierunca va reda, după cum stabilise cu Nicolae Steinhardt, fragmente din prima versiune, dar și din a doua versiune;
8. Urmează fragmentele selectate. Am căutat fragmentele în versiunea publicată în România, în 1991, adică în cea care este considerată prima variantă a *Jurnalului Fericirii*. Cu excepția primului fragment, toate celelalte fragmente se regăsesc ad litteram în versiunea I, cea publicată de mai multe ori până acum. Primul fragment, care se întinde pe mai mult de două pagini dactilografiate, este mult diferit de acela din prima versiune și nu există în versiunea inedită găsită de George Ardeleanu la Rohia. Prin urmare, primul fragment publicat de către Virgil Ierunca face parte cu siguranță din versiunea a II-a! Din păcate nu ne putem pronunța cu aceeași siguranță asupra numărului versiunii inedite, întrucât textul stabilit ca fiind parte a versiunii a II-a sau unul asemănător, variat, detaliat, comprimat, dar cu aceleași idei, ar trebui să deschidă volumul, iar din versiunea găsită în 2002 în arhivele Mănăstirii „Sf. Ana”, de la Rohia, lipsesc, printre altele, primele 137 de pagini.
9. Se știe că versiunea I avea 550 de pagini, iar versiunea a II-a – 750 de pagini. Virgil Ierunca, reiterăm, notează că la el a ajuns versiunea I cu 436 de pagini și versiunea a II-a cu 465 de pagini. De aici rezultă o mulțime de noi întrebări și de alte nelămuriri....

10. Dintr-o carte poștală a lui Pavel Chihaia către Virgil Ierunca (dosarul 3, vol. VII) am aflat că Ierunca i-a trimis o copie lui Chihaia după *Jurnalul Fericirii* (nu știm după care versiune). Poate fi o pistă care să aducă lămuriri?...
11. Pe o pagină dactilografiată, din același dosar, același volum, N. Steinhardt scrie despre povestea celor două versiuni ale *Jurnalului*... și că i se pare potrivit să le alăture într-un „tot dedublat” (anexa 2); În plus, pe câteva pagini apar corecturile și/sau notele de lectură ale lui V. Ierunca pentru *Jurnal*... (cu siguranță, doar o parte dintre ele; anexa 3, anexa 4, anexa 5).
12. Preambulul făcut de către Virgil Ierunca în *Dialog* se încheie astfel: „(...) Deschidem deci Jurnalul fericirii. Pe o primă pagină, un citat: ¶¶Cred, Doamne, ajută necredinței mele!¶¶ (Marcu 9, 24). Apoi o scurtă explicație: ¶¶La închisoare – scrie N. Steinhardt – nu am avut nici hârtie, nici creioane sau tocure, să fi putut scrie. Ar fi așadar inutil și fățarnic să susțin că rândurile ce urmează au fost redactate la fața locului și în ordine cronologică. Nu, au fost scrise apreș coup. Așa fiind, am gândit că nu sunt îndatorat să respect mersul firesc al timpului și că pot lăsa imaginile evocate să-și urmeze una alteia după liberul joc al asociațiilor de idei, de data această însă în strictă conformitate cu desfășurarea bobinei paroptice proiectată pe ceea ce ne place atât de mult a numi conștiința noastră¶¶. Și acum, Jurnalul propriu zis...”. Varianta publicată, în cel puțin opt ediții, se deschide, de asemenea, dar în această ordine, *cu o explicație și cu citatul Cred, Doamne! Ajută necredinței mele*. (Marcu 9, 24). Explicația este: „*Creion și hârtie nici gând să fi avut la închisoare. Ar fi așadar nesincer să încerc a susține că „jurnalul” acesta a fost ținut cronologic; e scris apreș coup, în temeiul unor amintiri proaspete și vii. De vreme ce nu l-am putut insera în durată, cred că-mi este permis a-l prezenta pe sărite, așa cum, de data aceasta în mod real, mi s-au perindat imaginile, aducerile aminte, cugetele în acel puhoi de impresii căruia ne place a-i da numele de conștiință. Efectul, desigur, bate înspre artificial; e un risc pe care trebuie să-l accept.*”. Observăm identitatea fondului, dar și diversitatea formei...
13. În același dosar, același fond, există o mapă din carton rigid îmbrăcat într-o pânză roșie. Pe coperta I este o etichetă pe care scrie: „*Jurnalul Fericirii versiunea I*” (anexa 6). Nu știm de ce, mapa este goală...

Acestea sunt „descoperirile” și interpretările noastre (mai puțin interpretările, din păcate...). Am considerat că e oportun să le prezentăm și în acest microstudiu despre fondul valoros, dar infim valorificat, de la I.I.C.C.M.E.R.

Al doilea fir narativ:

Continuăm descrescător și subiectiv. Trecem de la volumul VII la volumul VI al dosarului 3, care cuprinde, în principal, manuscrise primite de Virgil Ierunca pentru a le publica în *Caete de Dor*. Aici am remarcat un lung text în versuri. Mai exact, poemul *Cântec de jale* al lui Radu Gyr (anexa 7). Am comparat varianta publicată în volumul *Lirica orală*, volum postum, cu aceea în manuscris. Versiunile sunt cele de mai jos:

CÂNTEC DE JALE	CÂNTEC DE JALE (manuscris)
Din Rarău la Detunata plânge țara, geme gloata. Din Orhei la Feldioara plânge gloata, geme țara. Din Codrii Cosminului la Crucea Măcinului, din obcina bradului la zănoaga vadului spurcăciunea iadului.	Din Rarău la Detunata geme țara, plânge gloata. Din Orhei la Feldioara geme gloata, plânge țara. Din Codrii Cosminului la Crucea Măcinului, din obcina bradului la zănoaga vadului spurcăciunea iadului. ⇒un vers adăugat - indescifrabil⇒
Pacostele, caznele, beznele, năpraznele, molimile venetice cu harapnice și bice. Că pe toate căile au pătruns potăile, că din toate pustele s-au vărsat lăcustele, și pe toate ușile ne-au intrat căpușile să-și îndoape gușile. Muștele și ploșnițele s-au umflat cât coșnițele. Din Ceahlău la Retezatul,	Pacostele, caznele, beznele, năpraznele, molimile venetice cu harapnice și bice. Că pe toate căile au pătruns potăile, că din toate pustele s-au vărsat lăcustele, și pe toate ușile ne-au intrat căpușile ca să-și umfle gușile. Muștele și ploșnițele s-au umflat cât coșnițele. Vin de-a lungul și de-a latul, Din Rarău la Retezatul,
vin ca râia și bubatul, cu năduful și oftatul.	vin ca râia și bubatul, cu năduful și oftatul. Ca o râie de vâ cată,

Pe ceafa săracului bubele dalacului. Pe pragul cerdacului ghearele „ortacului”. Pe sângele veacului tontoroiul dracului. Și de când așa ne spurcă ducem gușterii în cârcă, somnu-i dinte de năpărcă, noaptea rug și luna hârcă. Ziua scade tot mai mică, apele se-ascund de frică, spaimile ne trag de chică și când lacrimile pică iarba nu se mai ridică, ci cucută și urzică. Lanțul, lacătul, călușul ne sunt cina și culcușul. Ochii dacă vor lumină vin zăvoarele să-i țină. Pasul dacă vrea să-nfrunte vin cătușele mai crunte. Măinile dacă se roagă vine lanțul și le leagă. Limba dacă vrea să spuie, uite-o, ținută-n cuie ! Și răscoala dacă muge, uite chei, uite belciuge ! Râde foamea la fereastră, stă robia-n casa noastră și în fața ușii, gata să ne-nșface beregata, joacă temnița, turbata.	Ca o ciumă de s-abate Peste vetre, peste sate Din cetate în cetate Pe ceafa săracului bubele dalacului. Pe pragul cerdacului ghearele „ortacului”. Pe sângele veacului tontoroiul dracului. Și așa de când ne spurcă ducem gușterii în cârcă, noaptea-i dinte de năpărcă, somnu-i neg și luna hârcă. Ziua scade tot mai mică, apele se-ascund de frică, lacrimile nu mai pică iarba nu se mai ridică, doar cucută și urzică. Măinile dacă se roagă vine lanțul și le leagă. Limba dacă vrea să spuie, uite-o, ținută-n cuie ! Pasul dacă vrea să-nfrunte vin cătușele mai crunte. Iar răscoala dacă muge, uite chei, uite belciuge ! Râde foamea la fereastră, stă robia-n casa noastră și în fața porții, gata să ți-nșface beregata, joacă temnița, turbata.
---	--

Toți hingherii și codoșii Joacă sârba târfei roșii; sârba temnicerilor pe jalea durerilor. Alelei, groparule, lotrule, tâlharule, pune mâna pe lopată și fă groapă lată, lată, ca să-ncapă jalea toată. Fă-ne loc de-ngropăciune peste oasele străbune. Pune-ne-n pământ cu toții, și strămoșii, și nepoții și ne-așează pe morminte munți de cremene fierbinte peste fiu, peste părinte. Inima să nu mai știe de prăpăd și de robie. Bieții ochi să nu mai vadă fiarele cum ies la pradă. Și urechea să n-audă nici bejenia zăludă, și nici hohotul de iudă peste vaietul de trudă, peste țara care-asudă ruptă-n dinți de haita crudă.	Sârba temnicerilor pe noaptea durerilor. Toți hingherii și codoșii Joacă sârba târfei roșii; Alelei, groparule, lotrule, tâlharule, pune mâna pe lopată sapă groapă lată, lată, să-ncapă-n ea jalea toată. Fă-ne loc de-ngropăciune printre oasele străbune. Pune-ne-n mormânt cu toții, și părinții, și nepoții și să-nalți peste morminte munți de cremene fierbinte peste fiu, peste părinte. Inima să nu mai știe de prăpăd și de robie. Bieții ochi să nu mai vadă fiarele când ies la pradă. Urechea să nu audă De bejenia zăludă, Nici de hohotul de iudă Nici de vaietul de trudă, peste țara care-asudă ruptă-n dinți de haita crudă.
--	---

Considerăm că ideatic textele sunt echivalente, însă din punct de vedere discursiv textul în manuscris prevalează. Articularea și ordonarea ideilor poetice, verbalizarea acestora se realizează mai firesc, mai puțin forțat și chiar mai...logic. Un singur exemplu: „Urechea să nu audă/ De bejenia zăludă,/ Nici de hohotul de iudă/ Nici de vaietul de trudă(...)”, comparativ cu „Și urechea să n-audă/ nici bejenia zăludă,/ și nici hohotul de iudă/ peste vaietul de trudă (...)”.

Al treilea fir...

De asemenea, surprindem mici „metamorfoze”, de la manuscris la text publicat, și la câteva texte ale lui Vasile Voiculescu. În același loc, dosarul 3, volumul VI, se află, în manuscris, textele: *Prizonierul*, *Moartea*, *Întâmpinare*, *CCV*. Doar două observații facem. Prima - în manuscris, poemul *Prizonierul* se încheie astfel: (...) *Eu dintr-o dată îmi pierd tăria/ Cataractă mă inundă bucuria:/ „Oho, Te-am prins, Doamne, nu mai scapi, Te țin prizonier!/-*

„Bine”, zâmbi El. „Ține-Mă o clipă” – Ah, gemui, pier.../ O clipă, inima mi se făcuse Cer. În varianta publicată postum găsim forma verbală „încordez”, în loc de „pierd”- *Eu dintr-o dată-mi încordez tăria*. Care dintre cele două verbe arată, de fapt, puterea? Care este mai potrivit pentru momentul în care îl prindem pe Dumnezeu? Opinăm că bucuria în cascadă nu poate copleși decât dacă „eu” și-a pierdut tăria. Bucuria e relaxare, nu încordare! Așadar, avem exemplul relevant că un singur cuvânt poate aduce un plus de sens, un plus de sensibilitate, un plus de...tărie versurilor.

A doua observație, în textele din arhivă, sonetele lui Voiculescu se numesc *Din ultimele sonete imagine ale lui Shakespeare*, nu *Ultimele sonete ale lui Shakespeare*. Traducere imaginară. E adevărat, de data aceasta titlul din volum e mai captivant, mai interesant decât cel din manuscris.

Ultimul fir epic:

Închidem aceste analize/comparații, care seamănă mai mult cu munca unui arhivar decât cu aceea a unui literat (dar, în fond, nu e și literatul tot un căutător, unul care caută sensul cel mai adânc, cel mai potrivit?!), cu două manuscrise ale lui Mircea Eliade. Primul - „Tăcerile lui Lucian Blaga”, datat Paris, 1961 (anexa 8), cel de-al doilea „La țigănci”. Ambele îi fuseseră trimise lui Virgil Ierunca, credem, spre a fi publicate în *Caete de Dor*.

Manuscrisul nuvelei fantastice „La țigănci” are 85 de pagini și, la fel ca primul text, se încheie cu un semn specific lui Mircea Eliade (anexa 9, anexa 10).

Am suprapus analitic textul scris de mână, paginile 1,2,3,4, 83, 84, 85, și textul publicat, paginile 15, 16, 47 și 48 din volumul *La țigănci: nuvele*. (prefață Constantin Abăluță, Editura Tana, 2014).

Diferențele constatate nu sunt majore, însă denotă atenția deosebită a lui Mircea Eliade pentru detalii și, firesc, pentru simbolistică. În manuscris apar câteva cuvinte tăiate. De exemplu, cuvântul „metal”, din forma inițială, este înlocuit de către autor cu cuvântul „tablă”, în ambele paragrafe în care apare. Poate pentru că *tabla* simbolizează „revelația secretului, dar într-o formă rezervată inițiatului” (J. Chevalier, A. Gheerbrant, *Dicționar de simboluri*, Editura Artemis, vol. 3, p.325)?

Tot în manuscris cuvintele „Colonelul”, „Liceul”, „Domnișoară” sunt scrise, de fiecare dată, cu inițială majusculă, cel mai probabil, cu scopul de a individualiza personajele, de a atribui un sens particular, chiar simbolic atât personajelor, cât și locurilor. Această grafie nu mai este

păstrată în textul publicat în volum. De asemenea, în volum găsim structurile: „Câțiva bărbați apropiară ca din întâmplare frunțile”, „Am auzit că nukul începe să dea umbră abia după trezeci, patruzeci de ani.”, „-la-o spre pădure, pe drumul ăla mai lung”, „dar se rezemase cu capul pe pernă”, iar în manuscris acestea sunt astfel: „Câțiva bărbați își apropiară ca din întâmplare frunțile”, „Am auzit că nukul începe să dea umbră deasă de-abia după trezeci, patruzeci de ani.”, „-la-o spre pădure, pe drumul ăi mai lung”, „dar se rezemase cu capul de pernă”. Manuscrisul demonstrează încă o dată un conținut și mai detaliat (*umbră deasă*), și mai plin de sens (*pe drumul ăi mai lung*), și mai... corect (a se rezema **de** ceva, nu **pe** ceva).

Semnul de încheiere a textului este „T”. Dacă dorim să-i asociem o însemnătate mai mare decât aceea a unui semn banal care marchează o încheiere de text, atunci singura variantă este aceasta – semnul este o cruce fără vârf care ar reprezenta „șarpele ținut de un par, moartea învinsă prin jertfă. Ea ar avea un sens misterios încă din Vechiul Testament. Astfel, datorită faptului că lemnul pentru jertfă pe care-l cară Isaac în spinare avea această formă, Isaac a fost crucat și un înger l-a oprit pe Avraam care urma să-și sacrifice fiul” (ibidem, pp. 398-399).

Pentru că povestea aceasta nu este una obișnuită, ci una... din arhivă, momentele de intensitate, de tensiune sunt dispersate. Punct culminant e momentul în care intrăm într-o arhivă și ni se pun în față mii de pagini îngălbenite, punct culminant e bucuria descoperirii oricărui manuscris și punct culminant e orice informație nouă, pentru noi și/sau pentru ceilalți.

Iar deznodământul...

Considerațiile noastre s-au rezumat la câteva documente din două volume ale unui singur dosar. Nu ne este deloc greu să ne imaginăm ce ar rezulta dacă cineva s-ar înarma cu răbdare, cu timp, cu cunoștințe, cu pasiune și cu resurse financiare și ar cerceta amănunțit cele 98 de dosare (atâtea apar în lista întocmită pentru acest fond, dar, spre surprinderea noastră, solicitând, în iunie 2017, dosarul 97 – *Lucrare fără autor – 3 volume* – am primit răspunsul că ultimele trei dosare lipsesc din depozit!!!). Avem convingerea că la un moment dat arhiva *Monica Lovinescu-Virgil Ierunca* de la I.I.C.C.M.E.R. va primi interesul bine-meritat și că va dovedi încă o dată activitatea extrem de valoroasă a acestor două personalități ale exilului românesc. Arhivele și fondurile *Monica Lovinescu-Virgil Ierunca*, de la Biblioteca Universității din Oradea, de la Fundația *Aqua Forte*, de la I.I.C.C.M.E.R., de la Arhivele Naționale reprezintă o sursă de documentare nu atât de bogată pentru cei care scriu despre opera, în sens denotativ de bază, a Monicăi Lovinescu și a lui Virgil Ierunca, cât pentru cei care sunt interesați să dea rod unui

depozit de memorie - texte publicate sau chiar nepublicate ale unor scriitori din țară și din exil, texte publicate greșit sau diferit față de manuscris, dosare de presă pentru mai multe personalități sau pentru mai multe evenimente, mărturii, rugăminți, corespondență. Nu greșeam când, într-un alt studiu, scriam că bunurile lăsate pe acest pământ de Monica Lovinescu și de Virgil Ierunca au o componență deosebită, având deopotrivă calificativul de izvor scris și de izvor nescris prin valoarea spirituală dată de reamintirea la care obligă prin însăși existența lor. Arhiva celor doi seamănă cu Virgil Ierunca: valoroasă, plină de cunoștințe, de detalii, de memorie, neiertătoare, aparent inabordabilă, reținută, prevăzătoare, lipsită voit de luciu. O arhivă cu povești și de poveste.

Anexa 1:

Procuration

Je soussigné, Nicolas Steinhardt,
domicilié à Bucarest, me Ton Ghica 3,
Je charge et donne pleins pouvoirs
pour tout ce qui concerne mes manuscrits
littéraires à Mme Monique Lovinescu et
M. Virgil Ierunca, qui pourront signer tout
contrat en mon nom et s'occuperont comme
ils l'entendront de mes droits d'auteur.
Ils seront juges également de ce qui
doit être publié et à quel moment.
Fait à Paris, le 30 janvier 1980.
N. Steinhardt

Procura lui N. Steinhardt:

Procuration

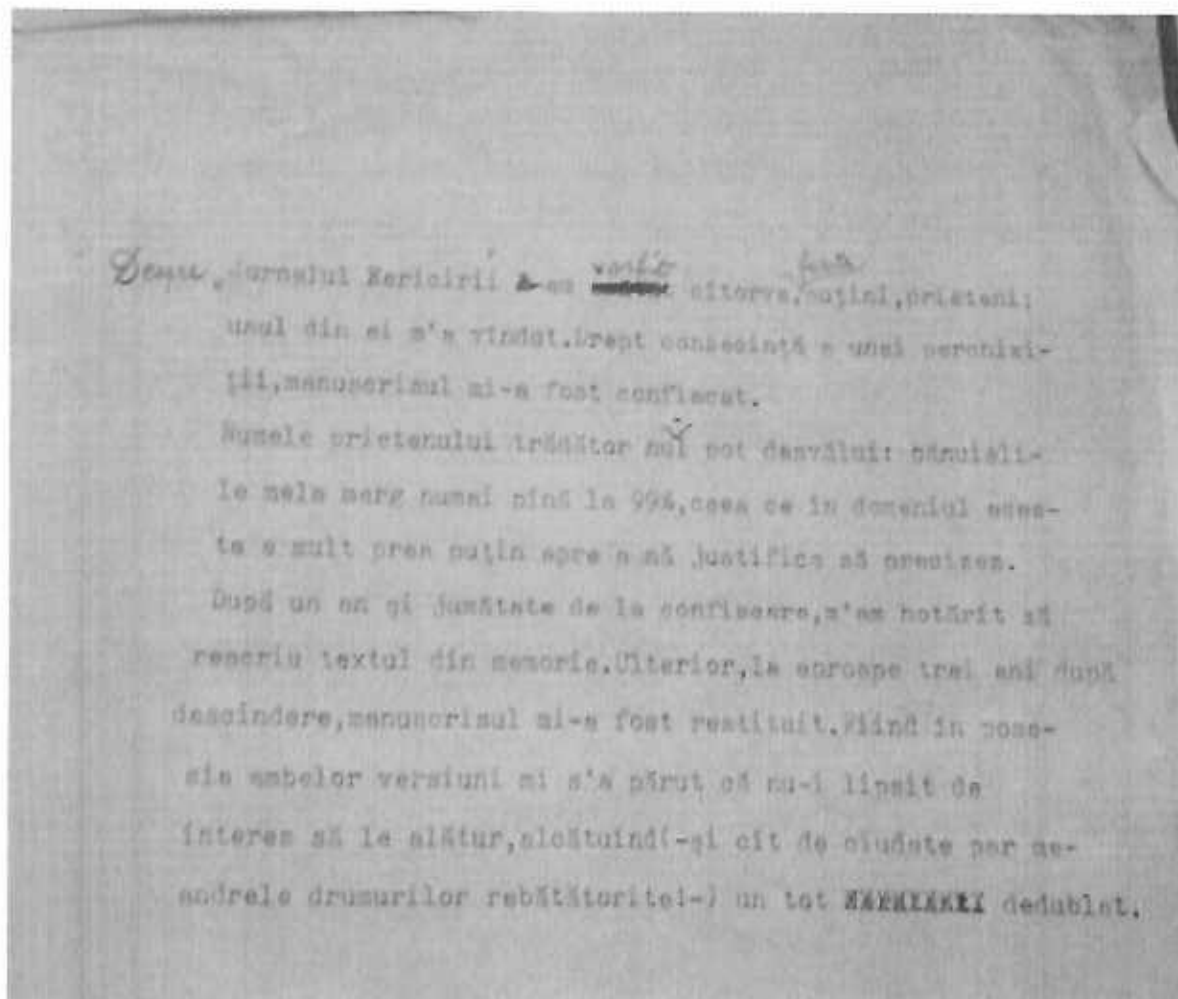
Je sous-signé, Nicolas-Steinhardt, domicilié à Bucarest, rue Ion Ghica 3, je charge et donne pleins pouvoirs pour tout ce qui concerne mes manuscrits littéraires à Mme Monique Lovinescu et M. Virgil Ierunca, qui pourront signer tout ce qui est en mon nom et s'occuperont comme ils l'entendront de mes droits d'auteur.

Ils auront jugés également de ce qui doit être publié et à quel moment.

Fait à Paris, le 30 janvier 1980.

N. Steinhardt

Anexa 2

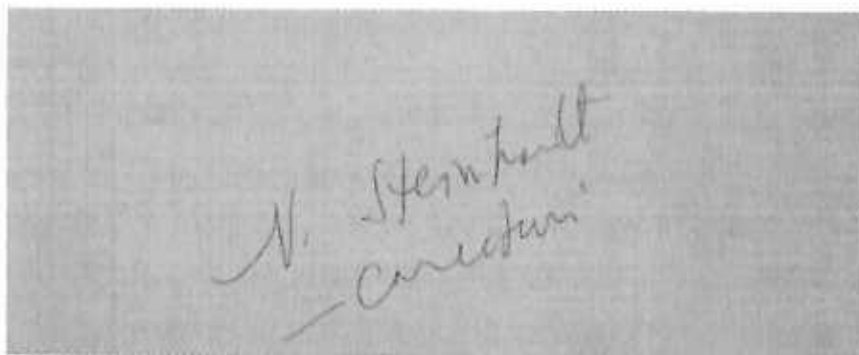

Despre „Jurnalul Fericirii” am vorbit câtorva, foarte puțini, prieteni; unul dintre ei m-a vândut. Drept consecință a unei percheziții, manuscrisul mi-a fost confiscat.

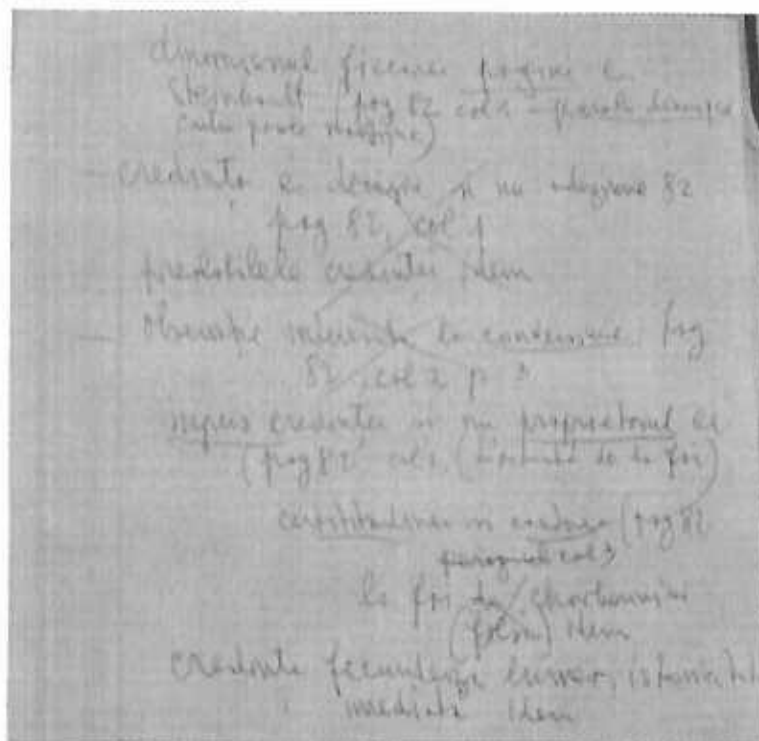
Numele prietenului trădător nu-l pot dezvălui; bănuielile mele merg numai până la 99%, ceea ce în domeniul acesta e mult prea puțin spre a mă justifica să precizez.

După un an și jumătate de la confiscare, m-am hotărât să rescriu textul din memorie. Ulterior, la aproape trei ani după descindere, manuscrisul mi-a fost restituit. Fiind în posesia ambelor versiuni mi s-a părut că nu-i lipsi de interes să le alătur, alcătuind (-și cât de ciudate par meandrele drumurilor rebătățorite! -) un tot dedublat.

Anexa 3:

Anexa 4:

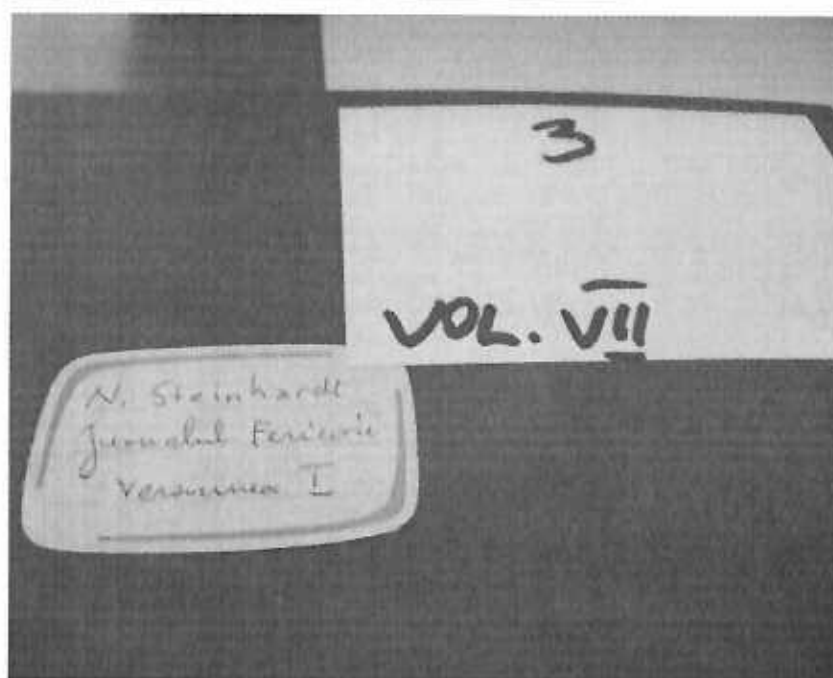
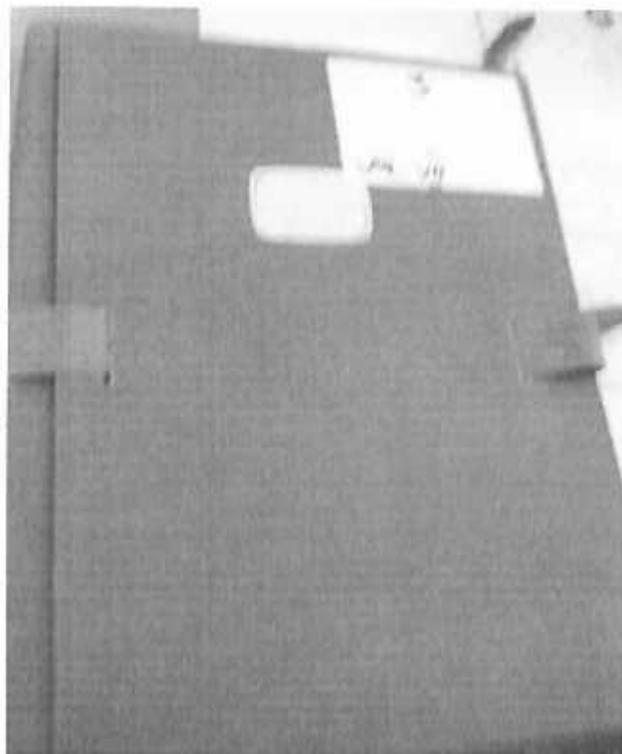

dimensiunile fiecarei pagini e.
Sternhardt pag 82 col 1 - parolă dintr-o
canta (poze multiple)
- credinta e deosebit si nu integreaza 82
pag 82, col 1
preschimbarea credintei dem
- Obiectele inlocuite la condamnare pag
82, col 2 p 3
negus credinta in nu propriul ei
(pag 82 col 1) (la intrare de la for)
credinta in condamnare (pag 82
paragraf col 3)
la for de / chorbomari
(folos) dem
credinta fecunditate durvor, isfinita
medicina dem

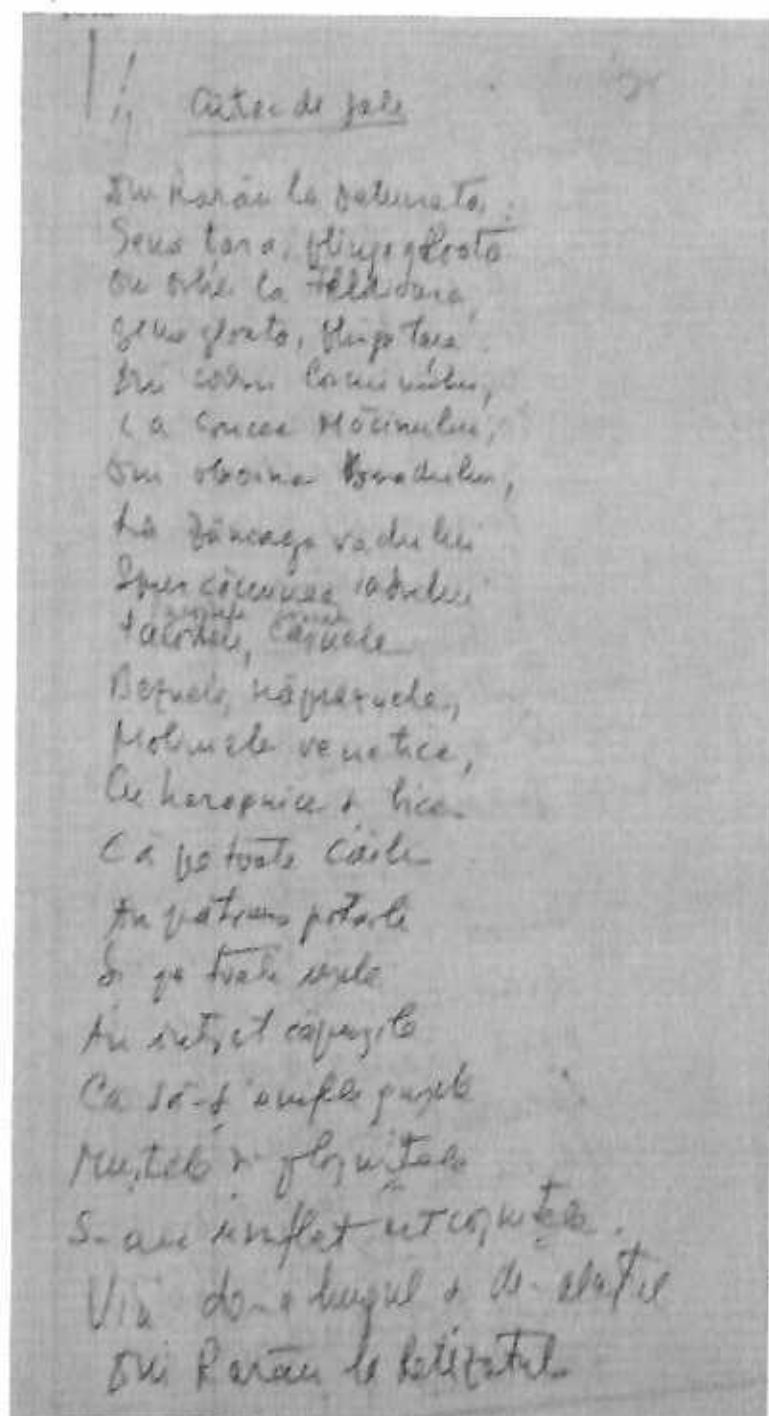
Апеха 5:

[illegible]

Anexa 6:

Anexa 7:

Cântec de jale, manuscris, prima pagină

Anexa 8:

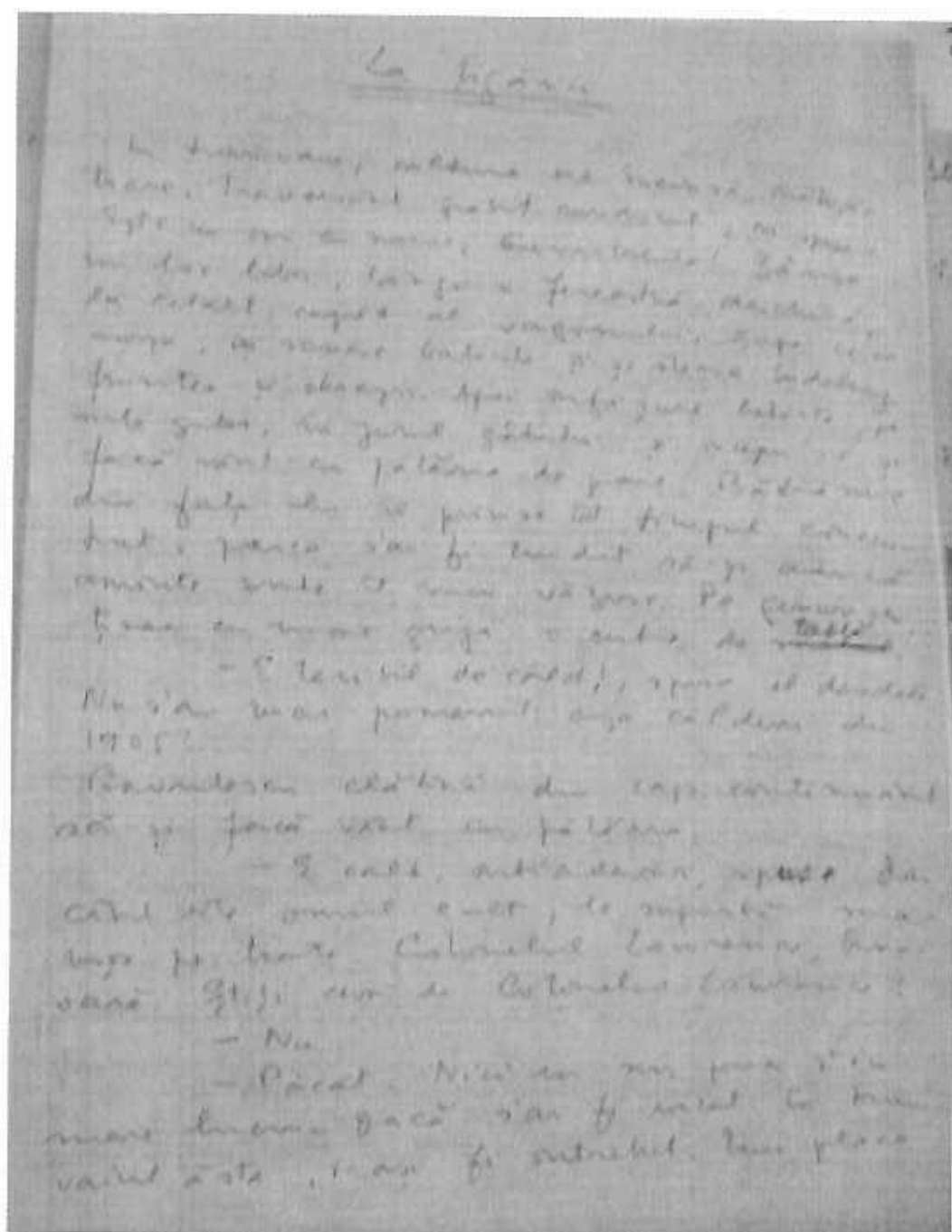
-13-

Blaga continuă să tace, cu toate că
 2) geu, în aproapec volume de filozofie
 pe care le-a publicat.
 Na murea dău n a comu nunt
 tunc n lui Blaga nu gata parte
 din firea lui n din destul nea-
 nului nunt. Un amintere tunc
 nile dele Banca, nevăd 3 amintere lui
 3) miteris cand au endatunisen ce n
 început să vorbească la vânte de
 patru ani, că mult timp părește
 lui au crezut că e murt. Na murea
 dău nu cunva făcile dău nunt
 fingeți nu cunva dău nunt
 fel, făcile nunt nunt nunt
 4) pe cand "sa bota Istoria", dău
 ele nu amintere făcile nunt
 de ortăzi...

T. Nina Sîndu
 Paik, Octombrie 1961

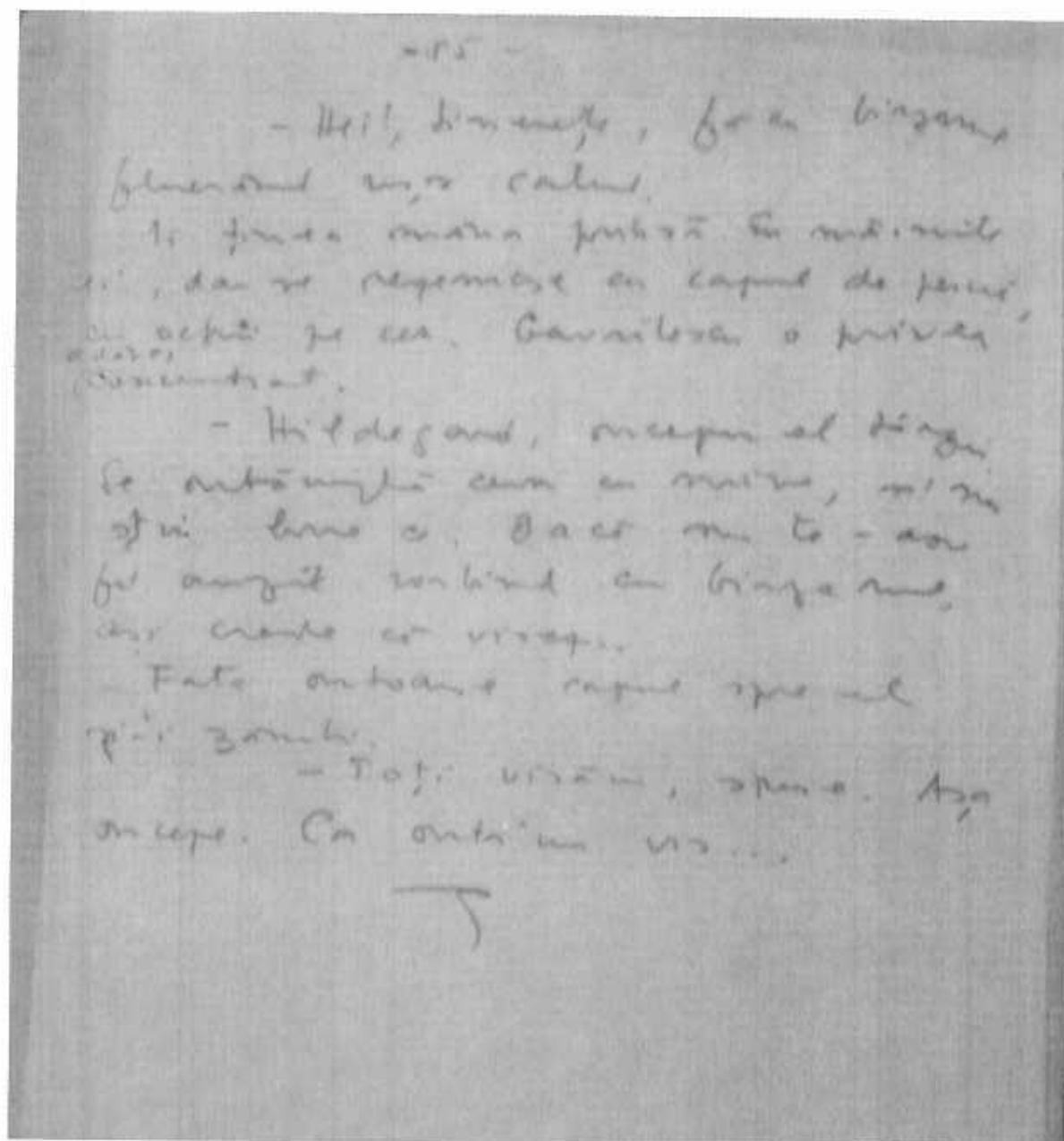
Sfârșitul textului „Tăcerile lui Lucian Blaga”. De remarcat, semnul ante semnătură.

Anexa 9:

Prima pagină din manuscrisul nuvelei „La țigănci”

Anexa 10:

Ultima pagină din manuscrisul nuvelei „La țigănci”

Notă: Textul a fost publicat în *România literară*, nr. 26/2018.